
DANSK PSYKOLOGEFORENING

Den 09-03-2007
J.nr. 09.15-23
LM

Psykiske problemer og manglende livsperspektiv for afviste asylsøgere i Danmark

Opholdsbetingelserne for familier, der søger asyl i Danmark, er kritisable. Betingelserne medvirker til at skabe og forstærke psykiske problemer hos såvel børn som voksne.

På trods af forbedringer især inden for det sidst halve års tid sidder asylfamilierne i en monoton hverdag uden meningsfuld beskæftigelse på centrene. De lever i små rum, der kun levner plads til meget lidt privatliv til voksne og børn, manglende meningsfulde aktiviteter, nogle steder ikke mulighed for at lave egen mad, ingen mulighed for arbejde eller reel uddannelse samt afskæring fra normalt samfundsliv. Det er i alle tilfælde menneskeligt nedslidende, og i årevis giver det uværdige livsvilkår for familiernes medlemmer.

Der er mere end 200 børn og unge, der har opholdt sig i Danmark med familien i mere end tre år under meget midlertidige forhold. Asylcentrene bygger på princippet om midlertidighed. De er derfor grundlæggende ikke egnede til at indkvartere familier, der opholder sig der i årevis. Det udgør en stor psykisk belastning.

At familier skal leve under sådanne kummerlige betingelser, skyldes ikke økonomisk nødvendighed. Det er usædvanlige betingelser, når vi ser på lande, som Danmark almindeligvis sammenligner sig med, fx Norge og Sverige. I disse lande lever asylsøgende flygtningefamilier i almindelige boliger, og børnene går i almindelig skole og børnehave. Her må også asylsøgende familier leve et almindeligt socialt liv.

Tryghed i opvæksten er af afgørende betydning for en god og sund udvikling for børn. Deltagelse i sociale aktiviteter og samfundslivet er afgørende for, at unge og voksne kan opretholde en mening med livet. Det gælder for asylsøgere og deres børn som for alle andre børn og voksne.

Samtidig er den konstante angst for tvangshjemsendelse medvirkende til stærke følelser af angst, handlingslammelse, fortvivlelse og depression. Mange forældre er præget af stressrelaterede og posttraumatiske tilstande.

For asylansøgerne er det ofte meget vanskeligt at give den nødvendige forældre støtte med omsorg og tryghed for deres børn, der sikrer en normal og sund opvækst. Forældrene har angst for fremtiden, de bliver ofte mere og mere passive og kan ikke træffe beslutning om noget som helst. Børnene kan ikke gennemskue dette, men oplever forældre præget af vrede, frustration, afmagt og passivitet. Det er svært at bære for børn, som i forvejen er belastede af krigsoplevelser og ofte år af utryghed i et liv på flugt.

Forældrenes manglende handlekraft får efterhånden børnene til at miste respekten for forældrene. Jo ældre børnene er, jo større er problemet. Børnene udvikler en kynisme over for det danske system, forældrene og livet i almindelighed. Jo flere år der går, jo mere kyniske bliver børnene. De mister gejsten for integration, og efter en årrække i et asylcenter forsvinder både motivationen og overskuddet til at integrere sig.

Utrygheden og forholdene i asylcentre er voldsomt skadende for børnene. Unge og voksne mister perspektivet i livet. De er flygtet og har lagt livet i hænderne på danske myndigheder uden forudsætning for at kunne følge med i deres sagsgang, mens de lever under kummerlige forhold.

Ifølge Integrationsministeriet (2006) har 43 børn oplevet deres forældre tage livet af sig eller forsøge at begå selvmord. Det er voldsomt destruktivt for børn at opleve og truende for selvopfattelse og oplevelse af håb for fremtiden. Børnene reagerer ved at trække sig fra forældrene. De udvikler ofte vanskeligheder ved at indgå i sociale sammenhænge og går tilbage i udvikling.

Børn, som er vokset op i utryghed med mangel på sociale relationer og oplevelser, hænges i deres basale udvikling med stor risiko for udvikling af psykiske lidelser. De risikerer ofte at ende i opgivenhed med mangel på perspektiv, i apati og depression.

På grund af boforholdene på asylcentre er børnenes liv aldrig adskilt fra de voksnes. Det betyder, at børnene bliver alt for involverede i de voksnes bekymringer og problemer. De voksne fokuserer på de forfærdelige forhold, de er flygtet fra, og deres frustrationer over usikkerheden på fremtiden og negative indvirkning af mangel på normale voksenaktiviteter.

Mange flygtninge har psykiske problemer og sygdomme. Det går ud over børnene på en måde, så de udvikler sig til små voksne, der påtager sig lagt større ansvar, end de på nogen måde kan bære. De indskrænkes i kognitiv udvikling, og deres evner til at indgå i sociale sammenhænge hænges. Det, børnene beskæftiger sig med, kommer til at handle om overlevelse – det modsatte af at leve et sundt og udviklende barndomsliv.

Børnene får vanskeligheder med at stole på andre og bliver handicappet intellektuelt og følelsesmæssigt, herunder med svækkede sprogfærdigheder. Betingelserne på centrene får de konsekvenser, at børnenes udvikling af sprog, begreber og forståelsesrammer invalideres.

Når forældrene ser deres børn mistrives, bliver de naturligt stærkt påvirkede og ulykkelige. De udvikler skyldfølelse, selvhad og selvdestruktivitet. Rollen som forældre opløses og forældreperspektivet begrænses.

Hvad bør gøres?

Der bør meget hurtigt gøres en indsats for at sikre menneskeværdige forhold for asylfamilierne:

- De bør i ventetiden have boliger integreret i det almindelige samfundsliv.
- Boforholdene bør indrettes, så der sikres minimum to værelser pr. familie, så såvel børn som voksne sikres mulighed for at have et privatliv.
- De bør have mulighed for at deltage i det almindelige arbejdsliv.
- Der bør tilbydes alle børn fripladser i skole og daginstitutioner, så de får en tilværelse, der ligner den, danske børn har.
- Der bør tilbydes støttepersoner i både skolen og i hverdagen.
- Der bør arbejdes med støttetiltag, der hjælpe til, at børnene kan klare sig, og som kan formindske nedbrydningen af deres modstandsdygtighed. Disse tiltag kan bestå af psykoedukation eller psykoterapi.

Dansk Psykolog Forening

